

וקראת לשבת עיונג

עיון תורני בפנינו באגדה ובסולת פלאו

גליון מס' 558

פרשת ראה

כ"ה באב התש"פ

טל': 054-8457834 | לקבלת העיון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"ג שאול בן סלביה ע"ה | לע"ג יצחק בן שרה ע"ה | לע"ג יוסף בן מרסל ז"ל | לע"ג ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סיפר מרן זצ"ל: "כשהיינו במצרים, לצערנו המוהל היחידי שהיה בעיר היה מחלל שבת בפרהסיא, נוסע ביום שבת, יש לו מכונית והוא נוסע מקצה העיר עד קצהו, ממילה למילה כיון שהוא היה היחידי.

היה חכם אחד עליו השלום, נסע עימי למצרים והוא היה גם כן מוהל. כשהוא התחיל, כמה אנשים התחילו לתת לו שיעשה ברית מילה, והמוהל הותיק הלך והלשין עליו אצל השלטונות שהוא ציוני, הם התחילו להאזין לשיחות שלו ובאמת שמעו כמה דברים של ציונות, תיכף ומיד נתנו לו הודעה כי תוך עשרים וארבע שעות עליו לעזוב את המדינה, מסכן גרשו אותו משם.

ומוהל זה יש לו מונופול על הברית מילה, וכמובן בכסף, הוא לא היה עושה ברית מילה בחינם, היה לו ריוח בדברים אלה, ולכן לא רצה שמישהו יפגע בעבודה שלו, אומרים 'מל ולא פרע כאילו לא מל'... כשנולד לי שם בן, לא רציתי שהוא ימול את בני. הכרתי חכם אחד באלכסנדריא, שמו היה חכם מעתוק דאבי הוא היה חבר הרבנות שם באלכסנדריא, שמעתי עליו שהוא ירא שמים, שלחתי אליו וקראתי אותו. אמר, בשמחה גדולה, בכבוד גדול, אבוא במיוחד לעשות את הברית.

בא ערב אחד לפני כן, וראה שיש לילד צהבת, לא כל כך נוראה, אבל זה צהבת.

הרבנית הזמינה הרבה אנשים שישתתפו בברית מילה, אתם יודעים טרם גדול, פתאום אומרים שדוחים את הברית, היה קשה לה.

נתתי לה מוסר, שעה לקח לנו עד שהצלחנו להרגיע אותה שצריך לדחות את הברית, הוא בעצמו גם כן עזר לי לדחות את הברית.

אחר כך ב"ה כשנעשה הילד בריא בא בעצמו עוד הפעם מאלכסנדריא יום מיוחד, זה שלוש שעות נסיעה ברכבת, ועשה את הברית מילה כדת וכדין.

אם דוחים את הברית כמה ימים זה לא נורא, יש אנשים שמתביישים, מה נעשה, כבר הזמנתי בני אדם.

מה הזמנתי? הילד שלך הפקר? בשביל שאתה הזמנתי, הילד שלך צריך ללכת לעולמו?! בשביל מה? זה סכנת נפשות, צריך לדעת את הדברים האלה!" עכ"ל הטהור.

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

היכל ה' המה

הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, ראש ישיבת "פורת יוסף", ראה כל דבר באספקלריה של הלכה. פעם בא לומר את שיעורו, ואחד הבחורים ביקש להתקרב. נטל את כיסאו עימו, ובהיסח הדעת נתקל הכיסא בקיר והשיר פיסת טיח. נתן בו רבו עיניו, ושאל בנועם: "היודע אתה על איזה איסור עברתי?"

תמה בחור, ומצוייני השיעור החלו להתנצח בהלכה. דנו האם שייך כאן איסור מזיק והאם יש פה חיוב תשלומין, הרוחות רגשו והתפתח ויכוח ער. טענו שאין כאן איסור גזל, שכן זהו היזק מצוי, כשחרורית הכתלים, ואין לך בית שמתגוררים בו ואין בו שריטות ובלאי. טענו שאין בנזק שוה פרוטה, שכן הבית בכללותו לא נפחת בשוויו. וראש הישיבה שומע את הסברות ואינו מגיב, ממתין באורך רוח לשוך הסערה.

כששקטו הרוחות, סיכם ואמר: "דברים של טעם שמעתי, ואת התשובה לא שמעתי. שכחתם לאו מפורש בתורה, בפרשת ראה. שכן כתוב שם: 'וניתצתם את מזבחותם, ושיברתם את מצבותם, ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלוהיהם תגדעו, ואיבדתם את שם מן המקום ההוא - לא תעשון כן לה' אלקיכם'. ולמדו מכאן חז"ל, שאסור לאבד ולמחוק חלילה שם משמותיו הקדושים של הקדוש ברוך הוא. ראו, בני, כיצד צריכה כל תנועה להיות שקולה ומדודה, ומותאמת עם כל חלקי השולחן ערוך וכל אופני ההלכה!"

נפלאים הדברים, וקשורים לפרשת השבוע. אך לא פחות מכך, קשורים הם לחודש אלול שאנו עומדים בפיתחו. שכן, לא רק בית הכנסת ובית המדרש הם בתי מקדש מעט. גם אנו, כל אחד מאיתנו, הרי הוא בחינת "בית מקדש מעט" לשכינתו יתברך. כמו שכתוב "ועשו לי מקדש - ושכנתי בתוכם", בתוך ליבו של כל אחד ואחד. ורמזוהו חז"ל באמרם: "יכון ליבו כנגד בית קודש הקדשים". ואלו דברי רבינו חיים מוולוז'ין זצ"ל: "לזאת, הרי כי ודאי עיקר עניין הקודש והמקדש והשראת שכינתו יתברך, הוא האדם. שאם יקדש עצמו כראוי בקיום המצוות, אז הוא עצמו המקדש ממש, ובתוכו ה' יתברך שמו, כמו שנאמר: 'היכל ה' היכל ה' המה', ונאמר: 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן, וכן תעשו', כך תעשו את עצמכם, שבמעשיכם תהיו ראויים ומוכנים להשרות שכינתו בתוכם ממש. וכן אמר ה' לשלמה בגמר בנין המקדש: 'הבית הזה אשר אתה בונה' הוא רק 'אם תלך בחוקותי... ושכנתי בתוך עמי ישראל' דוקא.

מעתה, נמצא שבכל עבירה שאנו עושים, חלילה, נותצים אנו חלילה אבן מבית המקדש הפרטי שלנו, רחמנא ליצלן, ועוברים על האיסור של: "לא תעשון כן לה' אלקיכם!"

הן לא מכבר, בלמדנו בימי האבל את אגדות החורבן, הזדעזענו ממעשיו של טיטוס הרשע, שנטל פרוצה והביאה לבית קודש הקדשים לעבור עימה עבירה. אבל בזוהר הקדוש כתוב שהלב באדם הוא כקודש הקדשים, וכל מי שמעלעל בעיתונות החילונית המשחיתה והמסואבת, המבוססת במי מדמנה של ניוון וניבול, ומחדיר לליבו הרהורים מכווערים, כמוהו כטיטוס, להבדיל, בטמאו את קודש הקדשים שבליבו! ואם מהרהר הוא הרהורי כפירה חלילה, מכניס הוא צלם להיכל, להיכל הפנימי! "ומגביר רחמנא ליצלן כוחות הטומאה והיסטרא אחרא הרבה יותר ויותר ממה שנגרם על ידי טיטוס בפריצותו בבית קודשי הקדשים!" נורא הדבר! היש לך כפרה!?

והתשובה: יש ויש! כך אמר התנא האלוקי בבא בן בוטא להורדוס: "מי שכיבה אורו של עולם - ילך ויעסוק באורו של עולם", ויבנה את המקדש במשנה פאר והדר! כך, מי שכיבה את האור האלוקי שבליבו בעבירות, ובהרהורי עבירה הקשים מעבירה, ילך ויעסוק באורו של עולם בתוספת מצוות, ביתר כוונה בתפילה ובברכות, בהשתתפות בשיעורי תורה. כך נשוב ונבנה את בית מקדשנו הפרטי, נשקמו, נגדור את פירצותיו ונוסיף על הדרו. כך נזכר להשראת השכינה בליבו ולקיום הכתוב: "בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך!"

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

"אל המקום אשר יבחר ד' אלוקיך"

...כבוד בית הכנסת ומוראו, כולל כמוזן גם את השיחה בדברים בטלים, והאיסור המוחלט להגיב לשיחות הנכנסות למכשירים הניידים. בדיוק כפי שלא היינו מעיזים לעשות את הדברים הללו בהימצאנו בארמון המלך, כך אסור לנו לעשותם בהיכל השם. פגם שמים יש בכך, והוא כולל את כל המקרים שבהם אדם אינו מכבד דיו את השם יתברך, וגורם לזלזול בכבוד שמים. הבה נשמע מעשה מופלא הקשור לכך.

הגר"י יוספי סיפר בשם מנהל מפעל מסוים, שיום אחד ניגש ערבי בגיל מבוגר למדי, ומציג את עצמו כאביו של אחד הפועלים הערביים. הוא סיפר שזה עתה הוא חוזר מביקור בממלכה הירדנית השכנה, "ואתה חייב לשמוע מה קרה לי שם", הוא אומר למנהל המפעל.

"כשהגעתי לירדן, פרטתי את שטרות הכסף שהיו בידי מארץ ישראל לשטרות ירדניים, שעליהם מודפסת, כידוע, דמותו של המלך הירדני, עבדאלה. והנה, כשהתהלכתי לתומי באחד הרחובות הראשיים של רבת עמון, נפל שטר אחד מידיי, והרוח החזקה העיפה אותו למרחק מטרים ספורים. בתנועה ספונטנית רדפתי אחרי השטר, וכשהגעתי אליו הנחתי עליו את רגלי כדי שלא 'יברח' הלאה, והתכופתי להרימו. 'באותו רגע קפצו עלי שני שוטרים ודרשו ממני, בפנים חמורי-סבר, את תעודת הזהות שלי. 'מה עשיתי?' – שאלתי אותם בערבית. והם השיבו: 'וכי אינך יודע מה עשית? הרי דרכת על תמונתו של המלך?!'..

"לא עזרו לי כל ההסברים שלא התכוונתי, או שאני מגיע מארץ ישראל, ושם לא קיים חוק כזה, ולא ידעתי כלל על קיומו של החוק בירדן. השוטרים קנסו אותי בקנס כספי גבוה מאוד. וכל זה למה? – מפני שדרכת על תמונתו של המלך". את הסיפור הזה סיפר מנהל המפעל להגר"י יוספי.

ושבו, כל זה למה? מדוע נכלא האיש מאחורי סורג ובריה? – מפני שדרך שלא-בכוונה על תמונת המלך. זה הכל! אף אחד לא האשים אותו שעשה זאת בכוונה, אבל גם מי שדורך על המלך שלא בכוונה, צריך לשבת במאסר.

ועכשיו נתבונן, אומר הגר"י יוספי, האם השיחות במכשירים הסלולאריים, שצלצוליהם נשמעים באמצע שמונה-עשרה, אין בהם משום פגם בכבוד-שמים? האם בשיחות-הרעים שאנחנו מנהלים בבתי הכנסיות, אין אנחנו מוכיחים שמקום-מושבו של מלך מלכי המלכים, אינו חשוב כל-כך בעינינו, ואין בו כדי 'לתת מוראו או לבנו' כלשון 'החינוך'?

ובמילים אחרות: וכי בכך אין אנחנו 'דורכים' רח"ל על תמונת-המלך, שציווה אותנו להתנהג בבית-מקדש-המעט בחיל וברעדה? והרי גם אנחנו מתרצים לעצמנו, שאין אנחנו מתכוונים לפגום בכבוד שמים, אבל מה לעשות אם הפלאפון מצלצל... וכי אפשר שלא לענות?... גם אם נניח שאין אנחנו מתכוונים כלל לפגום בכבוד שמים, אבל ראו נא גם ראו, איזה עונש מגיע גם למי שעושה זאת שלא בכוונה...

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"בנים אתם לה' אלוקיכם" (יז, א).

פעם אחת בא אדם פשוט אל רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים", ושאל: רבי, לשם מה זקוק העולם לחסידים ומתנגדים, ואף החסידים - בינם לבין עצמם, חלוקים לקבוצות רבות: מהם שעיקר עבודתם בתפילה, ומהם שעיקר עבודתם בתורה, ומהם עיקר עבודת ה' שלהם בשמחה, לשם מה קבוצות כה רבות?

עד שאתה שואל אותי - ענה לו ה"חפץ חיים" - שאל את הקיסר הרוסי! לשם מה יש לו הרבה סוגי חיילים? מהם רוכבי סוסים, מהם יורים בתותחים, מקצתם באווירונים ומקצתם באוניות וחלקם הולכי רגל.

אין זאת - המשיך ה"חפץ חיים" - אלא שכל סוג וסוג מהם מועיל לקיסר למלחמה בדרך שונה. שהרי חייל ההולך רגלי, אין בכוחו להלחם בחייל הנלחם מתוך אווירון. והיותם בתותחים, בכוחם לנהל מלחמה אף ממרחק של כמה פרסאות. ואפילו חיילי הקיסר המריעים בחצוצרות, תפקיד חשוב להם, שבתרועתם מחזקים הם את לב החיילים הנלחמים בשדה הקרב.

משום כך - סיים ה"חפץ חיים" - נחלקים גם אנו לסוגים שונים. כל אחד ואחד תורם את חלקו, ויחדיו ננצח במלחמת היצר!

"פתח תפתח את ידך" (טו, ה).

פעם אחת בא המגיד מדובנא לביתו של עשיר אחד כדי לבקש כסף למצוות פדיון שבויים. עשיר זה היה תלמיד חכם גדול, ומשום כך פתח המגיד ואמר בתחילה דבר תורה.

כאשר סיים המגיד את חידושו פתח העשיר ואמר אף הוא דבר תורה באותו עניין. רצה המגיד להגיע בשיחה למטרת בואו, משום כך אמר דבר תורה בענין מצוות פדיון שבויים.

והנה... משסיים את חידושו, ענה העשיר אף הוא בדבר תורה משלו בענין מצוות פדיון שבויים...

הבין המגיד כי העשיר מתחמק מלפתוח את ידו, משום כך אמר: ימחל לי כבודו, אולם אמשיל לו משל למה הדבר דומה? לאדם אחד אשר הגיע במסעותיו למדינה רחוקה, וראה כי אין בה בצל. בני המקום אף לא ידעו מה הוא בצל...

הוציא האיש מתרמילו כמה בצלים והגיש להם. משטעמו אנשי המקום את טעם הבצל, הודו לו מאוד ונתנו לו זהב כמשקל הבצלים.

לימים, חזר האיש לאותה מדינה, עכשיו כבר היו לבני המקום בצלים משלהם, אולם לא היה להם שום. הוציא האיש שום מתרמילו והגיש להם בצפייה כי יגמלו לו בזהב ככפעם הקודמת.

שמחו בני המדינה בטעמו של השום ושקלו לאיש במקום השום, בצל... כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד - באתי לביתך לא כדי לשמוע מחידושיך. אמנם, נעימים הם וטובים, אולם אני זקוק לממון כדי לפדות שבויים...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

אלול (א)

בקושי הספקנו משהו וכבר חלפה שנה. "כמה תכננו

בראש השנה שעבר, כמה קבלות קיבלנו על עצמנו, היינו בטוחים שהשנה משהו ישתנה, השנה משהו יזוז, והנה עומדים שוב בפתח של שנה חדשה, וכלום".

מחשבות מוכרות שעוברות להרבה מאתנו בראש בעיקר בחודש אלול, בכל תחילת זמן, או כל זמן אחר של התעוררות והתחדשות. בעל ה'שמח משה' מפרש את הפסוק "עיני ד' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", בתחושה זו.

הוא אומר: בתחילת השנה - ב'ראשית השנה' בטוחים שזה הולך להיות 'השנה', שנה של התקדמות, שנה של שינוי, בעוד שבסוף - ב'אחרית שנה', רואים שזה היה בסך הכל 'שנה', שנה סטנדרטית של קצת התקדמות, קצת נטיגה, הצלחות וכישלונות, שנה סתמית, שנה רגילה.

מחשבות מסוג זה אינן מביאות רצון להשתנות או רצון להתחדש, בנוסף יש גם את אלו המרגישים בתקופה כזו כשחקנים במשחק או כמציגים בהצגה, מתוך הרגשה

שמבטחים דברים שיודעים מראש שאין סיכוי לקיימם. אז מה בעצם קורה כאן, מה כאן העניין, מה באמת מצפים מאתנו?! ננסה בסדרת מאמרים לתת מעט כיוני חשיבה בעבודת הימים, לאור דברי רבותינו. הדברים הובאו בהרחבה בספרי 'להתבונן'.

שינוי מחשבתי ראשון: נקדים: ישנה תחושה אצל רבים שכל העבודה על ענייני מידות, או התקדמות בעבודת ד', שייכת רק לימי הנעורים. ברגע שמתבגרים ומתקדמים לסוף שנות העשרים, המצב קופא על שמריו ונשאר סטטי.

אם אני כעסן, אז "זה מה יש". ואם אני קנאי, כנראה שכך אשאר עד סוף ימי. כמעט שאין בנמצא אנשים שבגיל מבוגר עושים עם עצמם שינויים של ממש, מתחילים להשקיע בעבודת התפילה, שוקעים בעמל התורה, ועובדים על מהותם במטרה לשנות את פנימיותם. יש שינויים מינוריים של עליות וירידות לא לגמרי מתוכננות, אבל לא מהפכות ושינויים מהותיים כמו בגיל הנעורים.

וזו טעות! חובת האדם בעולמו אינה מוגבלת לגיל מסוים. דברי הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ז"ע, ש"האדם לא נברא אלא לשבר את הטבע" הם בתוקף גם לאחר גיל 30, "עד יום מותו תחכה לו", כל זמן שהנר דולק אפשר לתקן. המשך בגילוי הבא א"ה